

Larvik kommune
v/Jan Erik Johannessen
pb 2020
3255 LARVIK

Uttalelse til planer for Mesterfjellet og Torstrand skoler

Vi viser til møte i Larvik kommune den 16. februar 2009 hvor fylkeskommunen ble presentert mulige planer for Torstrand og Mesterfjellet skoler. Bakgrunnen for at Larvik kommune ønsker en skriftlig tilbakemelding er områdets historie og nærheten til Herregården, som er et anlegg fredet etter kulturminneloven og hvor fylkeskommunen er ansvarlig myndighet.

Kort om områdets historie og Herregården som kulturminne

I 1671 ble Laurvig Grevskap opprettet og Larvik fikk bystatus. I 1660 ble det eneveldige kongedømmet Danmark- Norge innført og dette innebar en ny maktstruktur i kongeriket. I Norge ble det opprettet 2 grevskap og disse lå i Vestfold – Laurvig og Jarlsberg. I Larvik var det kongens uektefødte sønn Ulrik Fredrik Gyldenløve som ble greve. Gyldenløve var også stattholder i Norge. I 1674 stod Den Grevelige Residens (Herregården) ferdig.

Samtidig som den grevelige residens ble anlagt, begynte man å anlegge hageanlegget som skulle høre til steinslottet som ble oppført og stod ferdig omtrent 1700. Nyere forskning viser at dette var Norges første og største barokke hage (Lars Jacob Hvinden-Haug, *Den eldre barokken i Norge* 2008).

På kartet fra 1688 gjengitt nedenfor, sees hagen før steinslottet er bygd. Som det fremkommer av kartet er hagen av betydelig størrelse, og vi kan også se dens utforming. Selve hageanlegget sluttet omtrent der Dronningens gate går i dag. Den lange, smale hageparterren som går ned til sjøen er en spillebane for kulespill. Hagen på østsiden av den barokke hagen er kjøkkenhagen.

Herregården er et av Vestfolds viktigste kulturminner. Bygningen er et av hovedverkene i norsk barokk, og anlegget er et fysisk vitnesbyrd om unik Vestfold historie og er av høy nasjonal betydning. Herregårdens omgivelser er viktige, ikke bare fordi de må sees i sammenheng med anlegget, men også fordi de forteller en historie i seg selv. Det må antas at det er rester i bakken etter grevens betydelige barokkanlegg.

Utsnitt av kart (1688) over Larvik og Herregården med hageanlegg. Kilde: *Drømmen om en havn*, Larvik museum.

Nye planer i området

Ny skolebygning som bygger sammen Mesterfjellet skole-Torstrand skole og Farrishallen:

I kommunedelplan for Larvik by (2006) er Herregården og dens omgivelser båndlagt i påvente av regulering til spesialområde bevaring etter pbl § 25.6. Innenfor området er de 4 eldste skolebyggene på Torstrand og Mesterfjellet skole merket som verneverdige. Båndleggingen innebærer at området skal reguleres for å ta vare på området kulturminner og gjenværende rester etter det barokke anlegget. Etter kommunedelplanen skal ikke dette området ytterligere bebygges. En av hovedgrunnene til dette er at Herregårdens nærområde vil redusere denne virkningen og kan ikke aksepteres for en fredet bygning.

Sitasjonskisse fra Utredning om skolebruksplan, Larvik kommune 2008

Der hvor Farrishallen nå ligger, lå, etter at grevens kjøkkenhage ble nedlagt, Torstrand kirkegård (1863-1905). Dersom man ønsker å bebygge det som er igjen av den gamle kirkegården vil dette være problematisk pga rester etter graver. Selv om dette ikke fanges opp i noe lovverk, vil dette ha en etisk side som tilsier at området må arkeologisk graves ut.

Med bakgrunn i området høye kulturminneverdier som er nedfelt i føringer/bestemmelser i kommunedelplan for Larvik by, skal området ikke nedbygges. Fylkeskommunen vil vurdere å gå til innsigelse mot eventuelle byggeplaner. Området skal ihht kommunedelplanen reguleres til bevaring. Fylkeskommunen vurderer å frede grunnen etter kulturminneloven.

Park?

I løpet av kommunens planleggingsprosess har det kommet opp et alternativ hvor man ser for seg at man kan reetablere den grevelige residens' barokke hageanlegg. Et slikt tiltak vil innebære at man river 3 gamle skolebygninger, vurdert som verneverdige i kommunedelplan for Larvik by. Mesterfjellet skole (Kristian Fredriks vei 3) vil bevares.

Det unike kulturminnet i området er Herregården og tilhørende anlegg. Dersom det er mulig å gjenskape Norges første og største barokke hage vil dette være av stor verdi for området, byen og Vestfold. Fylkeskommunen anser at man på dette grunnlaget kan rive de 3 eldre skolebygningene.

Fylkeskommunen synes forslaget om å reetablere det barokke hageanlegget er spennende og ønsker å være en samarbeidspart inn i planleggingen av et slikt prosjekt.

Med hilsen

Terje Gansum
leder, virksomhet for kulturarv

Siv Abrahamsen Anholt
rådgiver

Kopi til: Larvik museum v/Aina Aske og Larvik kommune, planavdelingen